

říjen 2008

číslo 0

NE základnám

měsíčník občanské iniciativy

20,- Kč

www.nezakladnam.cz

O směřování iniciativy
Ne základnám

Petice za referendum

Technické otázky

Právo

Rozhovor se
Zdeňkem Troškou

námořní verze sledovacího radaru xbr

Šiřte všemi způsoby

Úvodem

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, do rukou se Vám dostalo nulté číslo měsíčníku Iniciativy Ne základnám, která více jak dva roky vystupuje proti záměru Spojených států vybudovat v České republice svou radarovou základnu. Za dva roky se událo mnoho. Česká republika zažila vznik největšího celospolečenského hnutí od roku 1989. Pod peticemi vyjadřujícími se k základně je podepsáno přes půl milionu občanů. Iniciativa Ne základnám je nejvýraznější součástí tohoto hnutí. Vznikly místní skupiny iniciativy napříč republikou.

Uskutečnily se desítky a desítky demonstrací, happeningů, debat. To vše díky občanům a s občany, kterým není jedno, jak rozhodování o radaru dopadne.

Hned při svém vzniku si iniciativa Ne základnám vytkla tři hlavní cíle: požadovat referendum o výstavbě radarové základny USA, vystupovat proti tomuto plánu a podněcovat, podporovat a organizovat veřejnou debatu o této otázce. Česká media se ve své většině již na začátku postavila na stranu vlády, a kde mohou, radar podporují. Důvody, které nás vedou k požadavku referenda a k odmítání radaru, se nedají vysvětlit v pětivteřinovém šotu v televizních zprávách, když už máme štěstí a takovou příležitost dostaneme. Časopis je určen hlavně těm z Vás, kteří získávali informace pouze z televize, rozhlasu, celostátních deníků apod. Tam mnoho důležitých informací dosud nezaznělo. Měsíčník iniciativy Ne základnám je tu pro Vás, kteří nemáte přístup na internet, abyste mohli sledovat pravidelně aktualizované webové stránky www.nezakladnam.cz, které jsou pro svůj bohatý informační obsah na seznamu elektronických zdrojů, jež budou archivovány a uchovávány Národní knihovnou jako součást národního kulturního dědictví.

Na stránkách tohoto měsíčníku Vás budeme informovat o vývoji v problematice plánovaného radaru a základny, o názorech a pohledech různých osobností, stanoviscích iniciativy Ne základnám a jejich připravovaných i již proběhlých akcích a dle možností také o mezinárodně-politickém kontextu souvisejícím s budováním radaru.

Věříme, že časopis pro Vás bude přínosným zdrojem informací a podnětů.

Jan Májíček

Tiskový mluvčí iniciativy Ne základnám

JESTLI SI TADY UDELAJI ZAKLADNU,
TAK TO SI NA NI URČITĚ UDELAJI NĚJAKÉ
TO SVOJE ZAHRAŇIČNÍ VĚZENÍ...
NEJVYŠŠÍ ČAS DRŽET HUBU.

10x NE radaru

1. Umístěním radarové základny USA bychom se stali nástrojem jednostranné americké zahraniční politiky určené snahou o světovou hegemonii. Spojeným státům by příslušelo výhradní velení a řízení operací protiraketové obrany.

2. Plánovaný americký radar by byl součástí neustále zdokonalovaného globálního systému raketové obrany USA budované na souši, na moři, ve vzduchu i ve vesmíru. Tato síť radarů, družic, (anti)raket narušuje strategickou mocenskou rovnováhu, zvyšuje mezinárodní napětí a provokuje nové závody ve zbrojení, které hrozí přenést i do vesmíru.

3. Uvažovaný americký radar by byl součástí systému, jenž umožní Spojeným státům zaútočit na jiné země bez obav z následné odvety.

4. Radar je bezpečnostním rizikem, v případě konfliktu mezi státy vlastníci balistické rakety přednostním cílem.

5. Jednání o radaru odporují demokratickým principům. Zapojení ČR do systému americké raketové obrany prosazuje hrstka politiků proti vůli většiny občanů, kterým bylo a je bráněno se k tak závažné věci vyjádřit ve volbách či v referendu.

6. Neznáme účinky tak výkonného radaru na své okolí, ať již jde o život lidí či přírodu.

7. K vybudování radaru nás nenutí žádné spojenecké závazky. Šlo by o zcela novou dvoustrannou smlouvu mezi USA a Českou republikou. Radar nebude integrován do struktur Severoatlantické aliance.

8. Česká republika by fakticky přišla o plnou suverenitu nad částí svého území.

9. Naše místo je v Evropě. Sousední státy jako Slovensko či Rakousko s radarem nesouhlasí. Přehnané zdůrazňování „transatlantické vazby“ brzdí rozvoj samostatné Společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie, která je ze strany USA a České republiky vědomě obcházena.

10. Smlouva s USA je pro ČR nevýhodná. Dohoda o radaru byla sepsána na dobu neurčitou, v podstatě ji nelze vypovědět bez hrozby roztržky s USA. Ve smlouvě se ČR vzdává možnosti dožadovat se naplnění bodů této smlouvy u mezinárodních institucí. Americká strana dostala právo radar modernizovat a měnit tak jeho výkonné parametry.

Aktuality

4. října 2008

Rusko zkušebně odpálilo z jaderné ponorky Tula v Barentsově moři balistickou raketu Siněva. Ruský armádní mluvčí řekl, že poprvé v historii ruského námořnictva byl raketový cíl v rovníkové části Tichého oceánu a ne v testovací střelnici v Kuře na Kamčatském poloostrově. Třístupňová raketa Siněva, pro níž má NATO kódové označení SS-N-23 Skiff se chová se jako střela s plochou dráhou letu, což vylučuje její případné zneškodnění systémem NMD USA.

12. října 2008

USA vyškrtly Severní Koreu ze svého seznamu zemí podporujících terorismus. Stalo se tak poté, co Severní Korea přistoupila na všechny požadavky týkající se inspekce jejích jaderných zařízení. Severní Korea mimo jiné přistoupila na to, že otevře svá jaderná zařízení mezinárodním inspektorům a přizná Mezinárodní agentuře pro atomovou energii významnou roli při ověřování svých aktivit v jaderné oblasti.

Francie chce dodávat do Iráku

Počátkem roku 2003 Francie silně oponovala přípravám na invazi USA do Iráku. Teď její a iráckí představitelé dokončují dohodu dodávek vojenské techniky Bagdádu. Bude-li uzavřena, půjde o první francouzské dodávky této blízkovýchodní zemi za téměř dvacet let. Francouzští a iráckí představitelé potvrdili, že v jednání jsou dodávky asi tří desítek helikoptér a součástí pro výzbroj, kterou Paříž Husajnovi prodala v osmdesátých letech. Mluvčí irácké ambasády ve Francii uvedl, že připravované dohody neznamenaají odmítnutí a úsilí o nahrazení Spojených států.

Konference k protiraketové obraně

Iniciativa Ne základnám vás zve ve dnech 1. a 2. listopadu 2008 na konferenci Protiraketová obrana USA v Evropě, jejímž cílem je nejen zabývat se otázkami, jimž se ve většině médií pro zdůrazňování „euroatlantického partnerství“, „vděčnosti Spojeným státům“ a „ruské a irácké hrozby“ nedostává prostoru, ale také poskytnout půdu pro konfrontaci odpůrců a zastánců tohoto systému. Pevně doufáme, že naše pozvání přijmou mimo jiné vládní představitelé i členové Parlamentu ČR. Z předběžného programu:

- Protiraketová obrana v souvislostech mezinárodního práva
- Technicko-vojenské aspekty umístění radarové základny na území České republiky
- Zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie
- Zdravotní a ekologické dopady radarové základny

Odmítnutí ruských peněz

Iniciativa Ne základnám v reakci na výroční zprávu BIS znovu popřela, že by žila z ruských peněz. „Musíme znovu důkladně popřít personální i finanční propojení,“ řekl pro Právo 26. 9. 2008 mluvčí iniciativy Jan Májíček. Na iniciativu ukázala prstem místopředsedkyně zelených Kateřina Jacques, která je členkou sněmovního výboru pro bezpečnost. Podle serveru novinky.cz podotkla, že třeba protiradarová iniciativa Ne základnám má nejasné finanční zdroje. Oproti dosavadní vládní kampani „pro radar“, která již stála odhadem přes 18 000 000 Kč, veškeré naše aktivity organizují výhradně neplacení dobrovolníci ve svém volném čase. Výdaje na materiály se pohybují v řádu tisíců.

Petiční stan

Od 17. 6. 2008 stál na pražském Václavském nám. permanentní petiční stan občanské iniciativy Ne základnám. 24hodinové informační a petiční místo zde bylo 1 570 hodin. Stanem prošlo ke stovce dobrovolníků a za více než osm týdnů nepřetržitého provozu bylo sebráno přes 30 000 podpisů. Nyní stan funguje na Náměstí I. P. Pavlova každé podnělí 16-20 hodin, St 14-20 hodin.

Dokumentární film zdarma

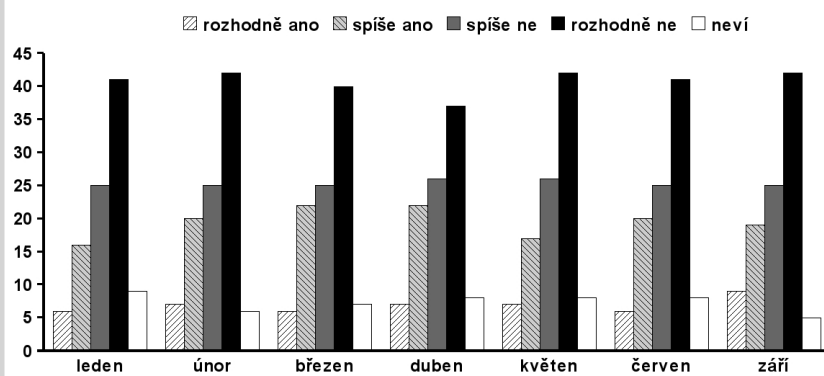
Na internetových stránkách www.Leadingtowar.com je zdarma ke stažení nový dokumentární film režiséra Barryho Hersheyho Do války (Leading to war). Film je vytvořen jen z řady záběrů z tiskových konferencí, rozhovorů a projevů. Cílem je bez komentářů či vyprávění prezentovat rétoriku a do detailů propracovanou strategii Bushovy administrativy, pomocí kterých dokázal přesvědčit lidi o hrozbě celosvětového terorismu a nutnosti vojenské invaze do Iráku.

Přispějte prosím iniciativě. Příspěvky budou použity pouze na hrazení důležitých nákladů, které se týkají aktivit proti umístění americké základny na našem území. Převážnou část nákladů tvoří například: tisk a kopírování letáčků, plakátů, informačních materiálů, technické zajištění demonstrací a konferencí, výroba transparentů a rekvizit, správa domény a webhosting, posílání dopisů, právní služby a mnoho dalších drobných věcí. Své příspěvky iniciativě můžete posílat na bankovní účet **2720320001/5500** vedený u Raiffeisenbank (viz transparentní účet na www.nezakladnam.cz).

Veřejné mínění

S umístěním amerického radaru protiraketové obrany v České republice stále nesouhlasí dvě třetiny lidí. Naopak pro vybudování základny se vyslovila asi čtvrtina dotázaných. Vyplynulo to z průzkumu, který v září udělalo Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Průzkumu, který se uskutečnil od 1. do 8. září, se zúčastnilo 1066 respondentů. Z grafu je vidět, že názor občanů ČR je dlouhodobě velmi stabilní.

Souhlasíte s umístěním radaru? [%]

Petice za referendum: 130 000 podpisů, dva roky práce a co dál

České republice ani střední Evropě nehrozí, že by se stala předmětem nároků Ruska. Ale radar v Brdech může být jednou z karet v případných hrách USA a Ruska o vliv v jihovýchodní Ukrajině na Krymu a v Podněstří.

Za každého počasí...

V srpnu překročil počet podpisů pod naší peticí za referendum o radarové základně USA stotřicetitisícovou hranici. Politický střet o základnu zřejmě vyvrcholí ve zbývajících měsících tohoto roku při jednání o příslušných smlouvách v parlamentu. Pravděpodobnost, že se tato otázka bude řešit celonárodním referendem, je už malá. Naše petice přesto sehrává v odporu proti základně významnou úlohu. Mimo jiné proto, že 130 000 podpisů „na papíru“ v souladu s petičním zákonem dává iniciativě Ne základnám velkou legitimitu. Spolu s dalšími obdobnými peticemi představuje nepochybně „hlas lidu“. A naznačuje také, kudy by se měla ubírat další cesta naší iniciativy. Více skutečné demokracie, realistické úsilí o bezpečnost cestou míru a ne cestou válek – to jsou dva hlavní směry, ve kterých jsme za dva roky ušli kus cesty a získali značnou podporu veřejnosti. Těmito směry je možné – a dle mého názoru nutné – jít dál.

Zazněl mezi námi aktivisty názor, že 130 000 podpisů není tak mnoho, že stejně velká byla na přelomu let 1999–2000 petice „Děkujeme, odejděte“. Ve skutečnosti obě patří k největším „papírovým“ peticím v dějinách ČR (možná jsou vůbec největší) a jejich srovnání je poučné. Petice „Děkujeme, odejděte“ z přelomu let 1999–2000 měla silnou podporu sdělovacích prostředků hlavního proudu, prezidenta Václava Havla a celé politické skupiny tehdejšího „Hradu“, která působí dodnes. Jejimi současnými produkty jsou například Martin Bursík a Karel Schwarzenberg. Petice „Děkujeme, odejděte“ se odehrála v průběhu několika měsíců. Jejím úkolem bylo dát legitimitu politickému uskupení, „třetí síle“, která byla organizována v zákulisí jako protiváha ČSSD vládnoucí po volbách r. 1998 jednobarevně za tolerance ODS. Petice byla součástí politického manévru vedeného „shora“ a zahrnujícího vznik Unie Svobody a čtyřkoalice, úspěch této čtyřkoalice v senátních volbách roku 2000, účast jejího zbytku ve vládách sestavovaných sociální demokracií v letech 2002 až 2006 a její dnešní pokračování – podíl KDU-ČSL a Zelených na vládě ODS. Protagonisté tohoto proudu prosazují od začátku zřízení vojenské základny USA u nás.

Ovšem na rozdíl od ODS nikoli čelným útokem, ale různými manévry, které mají učinit základnu pro obyvatele ČR stravitelnější. Je zřejmé, že naše petice je něco zcela jiného. Vznikla spontánně zdola. Média hlavního proudu se k ní až na výjimky od začátku chovají nepřátelsky stejně jako vláda. S chabými výsledky, jak neustále dokládají průzkumy veřejného mínění. Převážná část veřejnosti trvale základnu odmítá. A takhle to jde už dva roky. Petice je od samého začátku jednou z klíčových činností iniciativy Ne základnám. Své zkušenosti s politikou (často vůbec první) v ní získaly desítky a stovky aktivistů. Podpisy pomohly získávat tisíce sympatizantů. Opravdové hnutí zdola. Přírodně vzniká otázka co dál. Považuji za důležité dvě věci, které mají jak krátkodobý, tak dlouhodobější aspekt. Jde především o současný konflikt mezi Gruzii (správněji USA podporovanými Západem) a Ruskem na Kavkaze. Miroslav Topolánek nedávno řekl, že je to „nejlepší propaganda“ ve prospěch základny jako ochrany proti probouzejícímu se zlému Rusku. Je tomu skutečně tak? Pokud člověk není pouhý prozákladnový propagandista, nemůže nevidět, že jde o velmocenský střet mezi USA,

které se pořád ještě považují za jedinou světovou supervelmoc s naprostou volností jednání, a Ruskem, které se po zhrocení v 90. letech opět staví na nohy a začíná si vytvářet sféru vlivu ve svém nejbližším okolí. Spojené státy se ve svých kalkulacích zřejmě mýlily. Dokladem je právě Gruzie, ochotně a iniciativně sloužící jako nástroj tlaku na Rusko. Když došlo ke krizi, USA nebyly schopny pro Gruzii nic podstatného udělat. Je na tom dnes Gruzie po dobrodružství v Jižní Osetii lépe? Ne, je na tom hůř. A bude na tom lépe v dohledné budoucnosti, byť by se omylem stala členem NATO? Život v „narázníkovém státě“ je bezútešný, pokud nedojde k dohodě a mírovému urovnání mezi velmocemi. Zkušenosti střední Evropy z 50. let jsou velmi poučné. Například v Rakousku si je pamatují, ovšem naši dnešní „politikové“ o nich asi nemají potuchy. A to je Schwarzenberg také Rakušan.

České republice ani střední Evropě nehrozí, že by se stala předmětem nároků Ruska. Ale radar v Brdech může být jednou z karet v případných hrách USA a Ruska o vliv v jihovýchodní Ukrajině, na Krymu a v Podněstří. Tam všude je také konfliktní

situace. Zatím sice udržovaná v mezích, ale pro Evropu potenciálně mnohem nebezpečnější, než to co se dnes děje na Kavkaze. Radarem v Brdech si můžeme přiložit polínko do ohně, ale bez jakékoli záruky, že nedostaneme v případném konfliktu pořádně na frak, a že přitom USA nebudou jen přihlížet. Takže zkušenost Gruzie říká ve skutečnosti opak toho, co tvrdí propagandista Topolánek. Děkujeme, tenhle radar ne. Potřebujeme pokojnou regulaci konfliktů a obchod s ropou a plynem dle mezinárodně uznávaných pravidel. Nikoli politiku „urvi co nejvíc za každou cenu“ a stupňování hrozeb.

Druhou otázkou jsou další osudy hnutí proti základnám v České republice. Z krátkodobého hlediska je situace jasná. Boj proti základnám vrcholí, vláda předkládá příslušné smlouvy ke schválení parlamentu. Konají se

krajské a částečné senátní volby. Co z toho plyne pro iniciativu, je zřejmé. Získávání dalších podpisů pod petici má v tomto časovém horizontu pořád smysl. A za určitých okolností bude mít smysl i dlouhodoběji.

Tím se ovšem otázka dlouhodobější orientace naší iniciativy zdaleka nevyčerpává. Už byla zmínka o hlavních směrech, které jsou logickým pokračováním dosavadních dvou let práce: demokracie a bezpečnost posilováním míru. Naše iniciativa Ne základnám bude přitom muset podle mého soudu řešit dva úkoly. Jednak dále posilovat samu sebe, zvětšovat „kádru aktivistů“, čítající zatím řádově stovky lidí. Udržet spojení s aktivními příznivci, kteří posílají sami balíky petic, píšou dopisy, přispívají finančně nebo nám pomáhají jinými způsoby a kterých jsou řádově tisíce. Jiným slovy, dál „rozvíjet hnutí“ jako autentické hnutí zdola.

A současně je třeba dál vytvářet základ naší dvousměrné hlavní orientace (demokracie, bezpečnost v míru). A to konkrétními rozborů situace, rozpracováním argumentace a tvorbou „střednědobých politik“ – abychom mohli dál získávat podporu veřejnosti a účinně se stavět proti špatnostem a pochybením „velké politiky“ v oblastech, na které se zaměřujeme. Referendum v tom všem dosud sehrávalo významnou roli. Může ji sehrávat (případně v pozměněné podobě) také v budoucnu. Situace je otevřená.

Rudolf Převrátíl

Anketa

Položili jsme v centru hlavního města Prahy několika kolemjdoucím následující otázky: Jaké jsou podle vás důvody pro budování základny Národní protiraketové obrany USA v ČR? Obáváte se negativního bezpečnostního dopadu, bude-li na našem území vojenská základna USA? Pokud ano, jakého? Souhlasíte s plánovanou radarovou základnou, pokud ano, jste ochoten/ochotna v souvislosti s ní položit život za bezpečnost USA?

Hana Baumruková, 23 let, Praha

Spojené státy se přes vojenskou pozici snaží upevnit si tu politickou. Obávám se, že v případě válečného konfliktu bude radar jedním z prvních cílů. Se základnou nesouhlasím.

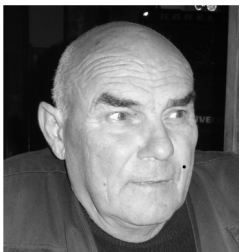
Katka, 20 let, Praha

Prakticky lezeme Američanům do zadku. Snažíme se jim zalíbit. Žádný rozumný důvod pro budování této základny však nevidím. Negativního bezpečnostního dopadu se z hlediska Ruska obávám. Se základnou nesouhlasím.

Patrik Špicar, 18 let, Chomutov

Základna není určena k tomu, aby chránila nás. Bezpečnostních rizik se neobávám. Výstavbu základny vítám, život bych ale za to nepoložil.

Jiří Blahovec, 66 let, Kladno

Já si myslím, že tu ta základna nemá co dělat. Jedněch vojáků jsme se zbavili a už jsou tu jiní. Obávat bychom se měli záření na lidi, kteří u základny budou bydlet. Zvyšuje nebezpečí útoku asi jako Rádio Svobodná Evropa. Se základnou zásadně nesouhlasím.

Jana Beranová, 53 let, Praha

Důvody budování základny nevím. Nemám ráda jakékoli zbrojení, ani útočné ani obranné. Bezpečnostního dopadu se obávám. Ikdyž má být základna budována pod hlavičkou míru, každá reakce vyvolává protireakci. Nechci ji.

Jakub Petříček, 35 let, Praha

Jsou to mocenské zájmy USA. Severní Korea ani Írán nás neohrožují. Je to proti Rusku a Číně. Kdybych si však musel vybrat mezi přítomností ruského, čínského nebo amerického vojáka, bude to ten americký. Napřed jsem byl pro budování této základny, teď jsem proti. Za USA položit život tedy ochoten nejsem.

Technika

Radar v Brdech jako součást protiraketové obrany USA

Radar plánovaný v ČR má být součástí systému protiraketové obrany USA. Je určen k ochraně před balistickými raketami dlouhého dosahu a tzv. mezikontinentálními raketami. Tyto útočné rakety mají být likvidovány ve střední části svého letu. V následujícím článku se budu snažit stručně a zjednodušeně vysvětlit princip tohoto systému a zdůvodnit nebezpečnost jeho budování. Zájemcům o hlubší pochopení problematiky doporučuji vyhledat zejména články pánů Hlobila a Kauckého, odborníků, kteří se tomuto tématu systematicky věnují.

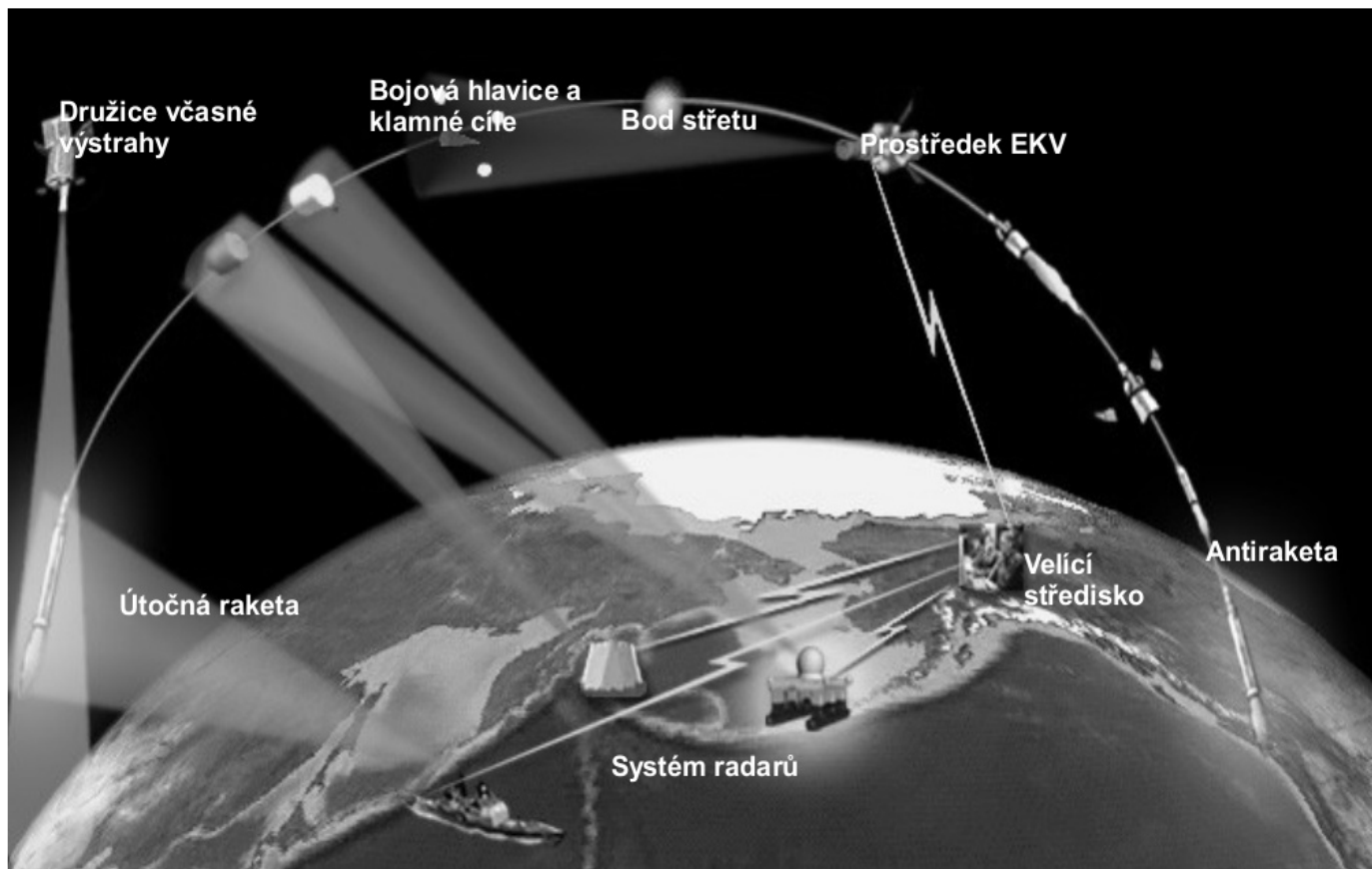
Bojových raket je několik druhů, stejně jako existuje více systémů protiraketové obrany. Dnes se nejčastěji hovoří o hrozbě tzv. balistických raket, protože tyto rakety jsou schopny útočit i na cíle vzdálené tisíce km. Pohybují se po křivce, která má ve vakuu tvar paraboly, avšak vlivem aerodynamického odporu atmosféry se reálná balistická křivka od paraboly poněkud odchyluje. Obdobnou křivku opisuje například koule vystřelená z děla. Balistická raketa se skládá z pohonné jednotky (raketový motor) a

bojové hlavičky, která může obsahovat nejrůznější nálože (např. i atomovou bombu). V určité fázi letu se bojová hlavička, případně spolu s klamnými cíli, oddělí od motoru a pokračuje vlastní setrvačností. USA mají v současnosti k dispozici relativně funkční systémy obrany proti raketám krátkého a středního dosahu (do 1500 km). Jde hlavně o mobilní systémy Patriot a THAAD. Ty jsou schopné chránit relativně malé území, nikoli celé Spojené státy proti mezikontinentálním raketám. USA se proto snaží o vy-

budování dalšího protiraketového systému, jehož součástí má být i sledovací radar v ČR.

Princip systému

Funkce tohoto systému je následující: V určitém okamžiku dojde k odpálení nepřátelské útočné rakety. Přesné místo, čas odpalu a předběžný odhad trajektorie jsou určeny pomocí družic a radarů včasné výstrahy. Jakmi-

Princip protiraketové obrany

Je to možné, začíná sledování letu rakety sledovacím radarem, který má být umístěn v ČR. Toto sledování nemůže začít okamžitě po startu rakety, neboť díky zakřivení země koule se raketa pohybuje nějaký čas ve skrytu. Po oddělení bojové hlavičky a případných klamných cílů, má sledovací radar za úkol přesně stanovit balistickou křivku bojové hlavičky, aby mohla být odpálena a navedena antiraketa. Aby bylo zničení bojové hlavičky reálné, je nutné aby byla antiraketa přesně navedena do vstřícného kurzu k bojové hlavičce (musí letět ve stejné rovině). Po navedení antirakety se od jejího motoru oddělí tzv. prostředek EKV (Exoatmospheric Kill Vehicle). Ten má vlastní infračervené navádění a malé raketové motorky. Může proto provádět i korekce letu, avšak relativně malé. Ke zničení bojové hlavičky dojde jedině srážkou s prostředkem EKV, který už neobsahuje žádnou nálož. Celá akce je monitorována sledovacím radarem, který vyhodnotí úspěšnost zásahu. V případě neúspěchu je nutno odpálení antirakety opakovat.

Nedostatky systému

Takto navržený systém má zjevně několik omezení a slabých míst. Nejrizikovější okamžik je právě bod střetu EKV s bojovou hlavičkou. Takovéto bojové rakety se totiž mohou běžně pohybovat rychlostmi vyššími než 20 000 km/h. Pro srovnání – projektil vystřelený např. z pušky letí rychlostí mnohokrát nižší. Přitom se jedná o objekty velké jen málo přes jeden metr. Lze si tedy představit, že je technicky velice obtížné zajistit správné navedení antirakety a posléze i prostředku EKV. Jakákoli nepatrná odchylka od trajektorie znamená neúspěch. Z tohoto důvodu je naprosto klíčový unikátní sledovací radar, který musí být schopen určit polohu velmi rychle letících objektů vzdálených na tisíce kilometrů s přesností na centimetry. Je důležité, aby sledovací radar byl co nejbližší k místu odpálení útočné rakety. Čím dříve může začít přesný výpočet trajektorie, tím větší je šance zásahu antiraketou. Mnoho odborníků se domnívá, že navzdory prohlášení amerických politiků tento systém nemůže být schopen chránit Evropu, a už vůbec ne východně položenou Českou republiku; např. proti útoku z Íránu, o kterém se právě v této souvislosti často mluví. V případě útoku Íránu na ČR by balistická raketa letěla tak krátkou dobu, že i při ideálním fungování systému, by nejspíše nebylo možné včas navést antiraketa a pravděpodobnost zásahu by byla prakticky nulová. Je nutno zmínit i nevalné výsledky dosavadních zkoušek obranného systému, které nedopadají dobře ani při vytvoření umělých

a zcela nereálných podmínek.

Naproti tomu existuje mnoho velice jednoduchých a levných možností jak protiraketovou obranu jako celek oklamat. Jednou z nich je použití více klamných cílů, které systém není schopen odlišit od skutečné bojové hlavičky. Dále již existují bojové hlavičky se schopností manévrovat (ruské Bulava, Topol, Iskander). Nabízí se také další možnosti jak celou obranu zcela paralyzovat – například zničením sledovacího radaru v ČR. Počítá se sice s větším počtem těchto radarů, ale ten v ČR bude pravděpodobně položen nejvýhodněji. Je zjevné, že stát který disponuje mezikontinentální balistickou raketou s dosahem 10 000 km připravenou k útoku na USA, bude mít také několik balistických raket s dosahem méně než 3 000 km schopných zaútočit třeba na zcela nechráněný radar v Brdech. (Pro tento případ Ministerstvo obrany zcela nepochopitelně slíbilo jen posílit letectvo). Další snadno zranitelné prvky, pro protiraketovou obranu životně důležité, jsou umístěny na oběžné dráze. Jsou to navigační družice GPS, družice včasné výstrahy, různé systémy přenosu dat atd. Dnes se ukazuje, že likvidace bezbranné družice na oběžné dráze není obtížné (nedávný úspěch Číny při sestřelení vlastní družice, americký sestřel nefunkční družice antiraketou určenou primárně k protiraketové obraně).

Proč tedy?

Je namístě se ptát, proč USA investují tolik peněz a úsilí do technologie s tak nejistým výsledkem? Případně, proč jim tolik záleží na instalaci sledovacího radaru právě v ČR? Jaký bude přesně účel radaru? Odpovědi na tyto otázky znát nemůžeme, ale některé spojitosti vidět lze.

Všechny komponenty systému protiraketové obrany jsou značně variabilní, jejich funkce se mohou velice snadno prolínat, kombinovat i měnit. Například v případě osazení antiraket malými jadernými náložemi místo diskutabilního prostředku EKV se může akceschopnost celé obrany prudce zvýšit. Pokud by však nyní USA připustily montáž jaderných hlavic na své antirakety, pravděpodobně by narazily na odmítavý postoj Evropy a výstavba systému by byla

Start americké antirakety

nemožná. Navíc tvrzení, že systém s antiraketami může být použit pouze k obraně je nevěrohodné zejména po tom, co takováto obranná antiraketa námořního protiraketového systému Aegis, po drobné úpravě, sestřelila družici na oběžné dráze (únor 2008). Možnosti budoucího využití radaru jsou rovněž velmi široké. V případě umístění radaru v ČR je evidentní výhodná poloha „v srdci Evropy“ a dále samozřejmě blízkost Ruska. Těžko uvěřit, že by USA odolaly pokusům nemonitorovat probíhající letové zkoušky balistických raket s manévrovatelnými hlavicemi ve velkých výškách a přesně počítat jejich trajektorie. Radar může být využit i ke sledování (případně zaměřování) družic na oběžné dráze. Má totiž jedinečnou modulární koncepci, vycházející z použití velkého množství malých polovodičových součástek, které lze snadno a rychle vyměnit, a tak zcela změnit výkonové parametry. Řečeno s mírnou nadsázkou, je možné nosit tyto malé součástky úplně nepozorovaně na radarovou stanici, třeba i v batohu. A najednou tu může být místo radaru s dosahem 2 000 km radiologická zbraň schopná ničit tělesa na oběžné dráze. Jen tak pro zajímavost, výrobce radaru firma Raytheon již vyvíjí polovodičové moduly schopné těchto výkonů dosáhnout. Je smutné, že za těchto okolností nám česká vláda stále tvrdí, že Američané pouze přestěhují konkrétní radar z atolu Kwajalein s technologií starou 25 let. Média nás chlácholí výrazně podhodnocenými parametry radaru a bezpečnostní a zdravotní rizika plynoucí z jeho činnosti jsou bagatelizována. Přitom jsou to rizika reálná a na nejvyšší míru znepokojivá.

Jakub Mlnářík

Zásadní odmítnutí argumentů odpůrců referenda o radaru

„Lidé nemají dost informací ani chuť si je zjistit.“ Tak zní nejčastější argument odpůrců referenda o radarové základně. Připadá vám vcelku rozumný? Není divné, na první poslech se takový může zdát. Jeho zdánlivá nezpochybnitelnost se však začíná hroutit v okamžiku, kdy překonáme počáteční ostych a začneme kriticky uvažovat.

Ponechme stranou skutečnost, že žádné přesné informace o radaru nebyly doposud zveřejněny, a přiznejme, že lidé skutečně dostatek informací nemají. V tom tedy mají odpůrci referenda pravdu. Neměli bychom tudíž v naší imaginární debatě s nimi přiznat porážku? Ale jistě, že ne. Jen jsme se na chvíli nechali zmást trikem, který využívají aktéři veřejných diskuzí již od nepaměti. Tento trik spočívá v nenápadném odvedení debaty pryč od podstaty problému do míst, v nichž je soupeř nucen se svým odpůrcem vyslovit souhlas. Uživatel triku tak vyvolá v posluchačích dojem, že svého soka přesvědčil. V dalším se pokusíme ukázat, že zdánlivá přesvědčivost uvedeného tvrzení spočívá právě v tomto triku a že jeho sku-

tečná argumentační hodnota je nulová.

Vraťme se tedy nyní zpět a nenechme se již tak snadno zahnat do kouta. Odpovíme na úvodní argument otázkou: „Pokud by neměli o radaru rozhodovat lidé, tak kdo jiný? Poslanci?“ „Jistě jsou za to placeni, velká část jejich pracovního času je určena právě k tomu, aby si o problémech, o nichž mají rozhodovat, vyhledali ty nejlepší informace a vytvořili si podle nich svůj názor“ zněla by odpověď našeho imaginárního soka. Abychom ukázali nesmyslnost takového argumentu, dovolme si malou faktickou vložku.

Drtivá většina poslanců současného parlamentu měla o svém názoru na základnu jasno již v okamžiku, kdy se poprvé dozvěděla o americkém plánu umístit v Česku některou z částí systému Národní raketové obrany. Většina z nich měla svůj názor zcela vyhraněný dávno před tím, než jim mohly být známy jakékoli informace. Věděli, jak budou hlasovat, dříve, než bylo určeno místo případného umístění základny. O svém konečném rozhodnutí měli jasno dokonce předtím, než se Spojené státy vyjádřily, zda

chtějí v Česku vybudovat radar nebo odpalovací zařízení raket. Nerozhodovali se tedy podle informací, které by běžní lidé neměli. Byli rozhodnuti již mnohem dříve, než mohla být jakákoli relevantní fakta známa.

V čem tedy spočívá jejich výhoda oproti řadovým občanům? V tom, že musí povinně hlasovat jako jeden muž podle přání své strany? Nebo v tom, že i kdyby v průběhu jednání změnili na základě nově se objevivších informací svůj názor, nemohli by to přiznat veřejně, aby „neztratili jméno“?

Po těchto otázkách se hlavní argument odpůrců referenda zdá být více než děravý. Nezbývá než se zeptat naposledy: „Mají odpůrci ještě nějaký jiný argument?“ Přiznám se, že pokud ano, já ho neslyšel.

Petr Glivický

Perličky co vypustily naše jedničky

Jiří Čunek, předseda lidovců a místopředseda vlády ČR

O výhodách základny pro ČR.

„I dvě stě Američanů hodně sní, dvě stě Američanů hodně protopí a tak dále, takže to taky není zanedbatelná věc.“

Cyril Svoboda, poslanec, ministr vlády ČR (KDU-ČSL)

Reakce na námitku, že si radar nepřeje většina našich občanů.

„Vláda projevuje velkou odvahu, když chce o klíčových věcech rozhodovat sama a bere na sebe plnou odpovědnost za případné umístění radaru a neschovává se za názor lidí.“

Václav Havel, bývalý prezident, světově uznávaný bojovník za mír

V rozhovoru pro americkou stanici ABC 3. února 1990.

„Československo by se mělo podle mých představ stát součástí Evropy, společenství svobodných, demokratických států. Podle této vize by měly zmizet z Evropy také všechny bloky a pakty a také obě supervelmoci by se měly nějakým důstojným způsobem z Evropy stáhnout. Napříště už nebudeme trpět komplexem těch, kteří musí trvale někomu za něco děkovat.“

Václav Havel vzkazoval z USA.

„Přijmeme radar bez referenda“ a později dodal „My ten radar samozřejmě můžeme odmítnout a nic se nám bezprostředně nestane. Američané k nám budou stejně zdvořilí jako doposud. Ale jsem si jist, že na to nezapomenou. A mohou přijít chvíle, kdy si tu naši dnešní hru na odvalu budeme hořce vyčítat.“

Schwarzenberg Karel, ministr zahraničních věcí

„Americkým radarem se připravíme na strýčka Příhodu.“

Na otázku HN ze dne 17. 12. 2007: „Jak je to vlastně s dosahem radaru?“

„Prozatím to, pokud vím, upřesněno není. Každý technický přístroj může být různě využíván, to je tedy samozřejmost. Já se do jisté míry musím spoléhat na to, co Američané sami říkají, když je to jejich radar, na co jej budou zaměřovat.“

Na otázku www.novinky.cz ze dne 19. 4. 2008: „Neděláte si, pane ministře, hlavu s tím, že velká většina občanů České republiky ten radar nechce?“

„Podle ústavního pořádku České republiky schvaluje mezinárodní smlouvy parlament. Čili já si v této chvíli musím dělat hlavu hlavně s tím, abych o potřebě toho radaru přesvědčil většinu poslanců a senátorů.“

„Říkáte, že na veřejné mínění se můžete klidně vykašlat?“

Ne, prosím, nic takového neříkám! Ujišťuji vás, že i nadále budu usilovně pracovat na tom, abych naše občany přesvědčil, že ten radar je smysluplný. A doufám, že se mi to nakonec podaří.

„Čím je chcete přesvědčit, když jste je nepřesvědčil za celý poslední rok?“

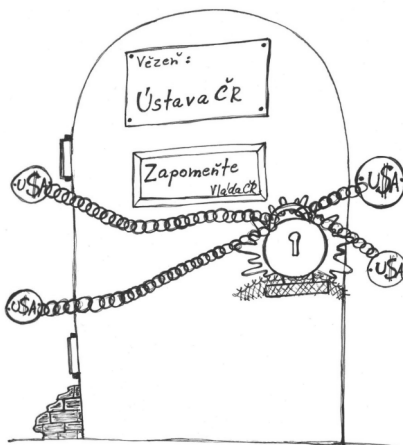
„To ještě úplně nevím, protože jsem se zatím na to plně nesoustředil.“

Vynašili pro Vás Martina Landergott a Nikola Karafiát

Právo

Plačící Ústava

Slib poslance, senátora zní: Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj mandát budu vykonávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.

Dovolte mi začít částí preambule Ústavy České republiky, úvodní částí základního zákona země, vyjadřujícího hodnoty a tradice, ke kterým se stát hlásí. Preambule má právní význam, slouží pro výklad případných sporných ústavních momentů. My, občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku... odhodláni řídit se všemi osvědčenými principy právního státu, prostřednictvím svých svobodně zvolených zástupců přijímáme tuto Ústavu České republiky. Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na účtě k právům a svobodám člověka a občana. (Ústava ČR, hlava první, čl. 1, odst. 1). Občané mají právo podílet se na správě věcí veřejných přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců. (Listina základních práv a svobod, článek 21)

V případě zřízení základny Národního raketového systému obrany USA na území České republiky poskytuje naše země část svého území k užívání jinému státu s tím, že ten na něm bude vykonávat svrchovanou moc. To vše za účelem shromáždění zde vojenských sil a prostředků a jejich případného nasazení. Na území České republiky budou rozmístěny vojenské síly a prostředky, na jejichž použití nebudou mít orgány státu vliv. Na základně a pro některé osoby kdekoli nebude platit právní řád naší země. Dle práva, ome-

zení územní výsosti má na svrchovanost státu stejný dopad jako její vyloučení. Má-li se jednat o cizí základnu, musí nutně podléhat právnímu řádu své mateřské země. A ve věci použití zde shromážděných vojenských sil a prostředků politickému řízení představitelů svého státu. Zahraniční politika bude svázána s politikou země provozující základnu. To znamená, že některé mezinárodní otázky, ve kterých bychom s USA nesouhlasili, budou pro naši českou diplomacii tabu.

Proč jsme měnili Ústavu pro NATO a EU

V souvislosti se členstvím v NATO jsme měnili Ústavu. Mimo další proto, aby byl dán náležitě souhlas se základním pilířem obranné kolektivní doktríny NATO. Tomu, že za nedotknutelnost evropského vzdušného prostoru organizace odpovídá vrchní velitel ozbrojených sil NATO v Evropě. Ten velí vyčleněným národním ozbrojeným silám. Ústava se změnila přesto, že vstup do NATO neznamenal žádnou trvalou cizí vojenskou přítomnost na území republiky, ani porušení celistvosti území, ani neuplatňování či dohodu o dělbě uplatňování práva na území vlasti. Ústava byla doplněna: Parlament rozhoduje o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem. (Ústava ČR, hlava první, čl. 43, odst.2)

Základna v tomto smyslu vstup do NATO přesahuje. Navíc nemá vzniknout jako součást obranného systému, jíž je ČR členem. Ani do budoucna nevyplývá, že by plánovaná základna Národního raketového systému obrany USA přešla pod velení vrchního spojeneckého velitele NATO. Viz Usnesení k amer. protir. obraně summitu NATO v Bukurešti: „Uložili jsme Severoatlantické radě, aby pro kompetentní politické rozhodnutí na summitu v r. 2009 rozpracovala alternativy pro vybudování komplexní

architektury raketové obrany..“

Do Evropské unie jsme vstoupili až po změně Ústavy a po všelidovém hlasování, referendu. Ústava neznala typ mezinárodní smlouvy pro přenesení části suverenity státu, části pravomocí orgánů republiky, na mezinárodní organizaci. Byla tedy doplněna: Mezinárodní smlouvou mohou být některé pravomoci orgánů České republiky přeneseny (pouze) na mezinárodní organizaci nebo instituci. K ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v odstavci 1 je třeba souhlasu Parlamentu, nestanoví-li ústavní zákon, že k ratifikaci je třeba souhlasu daného v referendu. (Ústava ČR, hlava první, čl. 10a, odst. 1 a 2) K přijetí ústavního zákona a souhlasu k ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v čl. 10a odst. 1 je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů. (Ústava ČR, hlava druhá, čl. 39, odst. 4)

Při plánovaném podpisu smluv mezi USA a ČR jde také o přenos pravomocí, nikoli však na mezinárodní organizaci, ale na jediný cizí stát. Vydělaná část území bude přímo podléhat cizímu právu, cizím vojenským silám, cizím politickým představitelům.

Tato situace svým dosahem určitě přesahuje vstup do NATO i do EU a jednoznačně vyžaduje jak změnu Ústavy, tak referendum.

Vláda a vládní strany se snaží, aby Parlament schvaloval smlouvy s USA o radarové protiraketové základně jako „obyčejné“ mezinárodní smlouvy. Přes výše uvedené je chtějí protlačit pouhou nadpoloviční většinou přítomných poslanců a přítomných senátorů zcela nezákonně, protože potřebné hlasy nemají.

Vládní sliby

Vláda Mirka Topolánka se ve svém programovém prohlášení ze 17. 1. 2007 zavázala k tomu, že „podpoří možnosti vypsaní referenda, a to vždy k jasné definovaným otázkám“. Tato vláda je názoru, že „by mohlo jít o zcela výjimečná rozhodnutí týkající se suverenity našeho státu

srovnatelné se vstupem České republiky do Evropské unie“.

(V. volební období posl. sněmovny, sněmovní tisky č. 134/1 a 192/1).

Naše výzva

Donuťme vládu naplňovat programové prohlášení a poslance a senátory jejich slib: Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že

budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj mandát budu vykonávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. (Ústava ČR, Hlava druhá, článek 23, odst. 3)

Ještě je možné konat o této otázce referendum, které by nahradilo rozhodnutí Parlamentu. Analogicky k Ústavnímu zákonu č. 515/2002 Sb., O referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii. Celý mechanismus možného referenda je popsán v Ústavním zákoně, k němu je rovněž provádě-

děcí zákon č. 114/2003 Sb. O provádění referenda i detailní vyhláška Ministerstva vnitra č. 115/2003 Sb.

Obrácíme se proto znovu na ústavní činitele a ústavní orgány ČR s požadavkem vypsání celostátního referenda o této otázce: **Souhlasíte s umístěním a existencí základny Národního raketového systému obrany USA na území České republiky?**

Stále šířme petici za referendum!

Daniel Mach

O Malieveldu v Haagu v roce 1983 a dalším

Nebyl jsem na Malieveldu v Haagu když tam na podzim roku 1983 víc než půl milionu lidí protestovalo proti plánům americké a holandské vlády umístit Tomahawky a Pershingy II v Holandsku proti ruským SS-20 v Československu i jinde ve střední Evropě.

Nepodepsal jsem petici proti umístění těchto raket na území Holandska, kterou Iniciativa „Ne řízeným střelám“ (Komitee Kruisraketten Nee) v říjnu 1985 předala holandskému premiérovi. Pod peticí bylo 3,7 milionů podpisů.

Byl jsem totiž přesvědčen, že jsme se museli bránit proti sovětské hrozbě a agresi, že by bylo nefér, kdybychom nechali Američany tahat všechny kašany z ohně, že i my Holanďané musíme přinést nějakou obět, aspoň malou část země pro rakety.

Nezměnil jsem názor. Vůbec.

Každá země má právo na sebeobranu, smí se bránit. Osobně si dokonce myslím, že každá země s dostatečným množstvím sebeúcty, se nejen smí ale i musí bránit před zahraniční agresí, protože Bůh (a Bush) se postará jen o toho, kdo se dokáže postarat sám o sebe.

K této myšlence patří jako její logický odraz, že každá země má i povinnost, aby upustila od agrese vůči jiným zemím, aby respektovala neporušenost jejich území a nezcizitelnost jejich zájmů. Tyhle zásady jsou všeobecně uznávané, najdeme je například v Chartě OSN.

Co to má společného s radarem na českém území a raketami v Polsku, s celým ABM-systémem?

Myslím, že hodně. Dneska, skoro dvacet let po studené válce, Amerika nezachází s Ruskem jako s partnerem nebo přítelem. Obklíčuje Rusko novými základnami a zbraněmi jako jsou ABM-systémy. Rusko se chtělo stát členem NATO v roce 2001, ale NATO před ním přibouchnulo dveře, říkají Rusové. Pravda-nepravda, skutečností je, že se o žádném přizvání Ruska do NATO už nemluví, že v poslední době Američané postavili okruh nových základen kolem Ruska a že teď plánují právě tady u nás ABM-systém, který se Rusku nelíbí a který nepochybně omezuje ruskou útočnou sílu.

Omezovat ruskou útočnou sílu: Vy jste pro-

ti? Co proti tomu máte? Ano, jsem proti. Jak jsem uvedl výše, tvrdím, že každá země má právo na sebeobranu a zároveň, že každá země musí upustit od agrese vůči jiným zemím. Nemá důvod Rusko idealizovat. Rusko má sice nepřijatelné konflikty se svými sousedy na Kavkaze, ale v globálním měřítku (na rozdíl od USA), agrese nevyvíjí. Avšak americké vojenské obklíčení Ruska je zřejmé. Tím Američané ochromují ruskou obranu. Neodůvodněné snížení obrany-schopnosti jedné země druhou je podle mě samo o sobě činem agrese. Kdyby byla situace opačná a Rusko nás ohrožovalo, byl bych pro radar, byl bych otevřel stánek na dolním konci Václaváku, abych tam sbíral podpisy pro radar.

Herbert van Lynden

Trapná fraška okolo ruských agentů a radaru

Jiří Pehe

Autor je ředitelem New York University v Praze, přednáší na FSV UK. 1997-99 byl ředitelem Politického odboru prezidenta Václava Havla. 1995-97 vedl odbor Výzkumu a analýzy v Open Media Research Institute v Praze, 1988-1994 vedl odbor východoevropské analýzy v RFE/RL v Mnichově. 1985-1988 působil ve Freedom House v New Yorku. Vystudoval práva na UK a po emigraci do USA v roce 1981 též mezinárodní vztahy na Columbia University v New Yorku.

Neuškodí předeslat, že autor tohoto textu je český a americký občan, a že není principiálně proti výstavbě amerického protiraketového radaru na českém území. A že současné Rusko považuje za vážnou hrozbu. Přesto mu nezbyvá, než se ohradit proti politické a mediální manipulaci s informacemi o údajném angažmá ruských tajných služeb proti radaru v České republice.

Začneme tím, že způsob, jakým byly tyto zprávy z dílny BIS a vojenské kontrarozvědky zveřejněny a prezentovány některými politiky, má nádech zastrasování. Kdokoliv, kdo je proti radaru, zejména pak členové organizovaných hnutí, může být obviněn, že je jen loutkou v rukou ruských tajných služeb. I poslanci, kteří mají v úmyslu hlasovat proti radaru, mají nyní důvod se obávat, že na ně někdo vytáhne třeba jen náhodné setkání s nějakým Rusem. Poslankyně zelených Olga Zubová, jejíž manžel je Rus, by možná měla rovnou požádat někde o politický azyl.

Další závažnou otázkou je, kdo určuje, které zpravodajské služby jsou přátelské a které nepřátelské. Rusko bylo až do konfliktu s Gruzii oficiálně partnerem NATO prostřednictvím společného výboru a monitorovacích mechanismů. Je nyní Rusko naším oficiálním nepřítelem? Pokud tomu tak je, měla by nám to vláda oficiálně sdělit. Všem, kdo se stýkají s ruskými občany, by pak bylo jasné, že se stýkají s potenciálními nepřáteli našeho státu. Rezignovat by v takovém případě zřejmě musela například celá radnice

města Karlovy vary, ovládaná občanskými demokraty.

Další otázkou, jež souvisí s tou předešlou, je obecně působení zpravodajských služeb jiných států na našem území. Je například agitování některých Američanů za výstavbu radaru, z nichž někteří mohou být členy amerických zpravodajských služeb, v pořádku, protože Amerika je oficiálně náš spojenec v rámci NATO, zatímco agitování ruských agentů proti radaru v pořádku není, protože Rusko bylo „jen“ partnerem NATO?

Anebo: začíná podvratná činnost teprve tam, kde se zjistí například financování českých občanských aktivit, exponujících se v otázkách bezpečnosti státu, jinými státy? Ve zprávách o činnosti ruských služeb se podprahově právě toto podsouvá. Možná je to i pravda, stejně jako byla pravda, že Rakousko (rakouské tajné služby?) financovalo odpůrce Temelína u nás.

Pokud jde ale zejména o takové finanční příspěvky, neměla by pak BIS a vojenská kontrarozvědky vyšetřovat také třeba americké příspěvky organizacím, a možná i vládním českým agenturám, které bojují za radar? A pokud jsou takové příspěvky v pořádku, neboť USA jsou náš spojenec, neměl by někdo konečně českým občanům vysvětlit, co je údajně v pořádku a co ne?

Poslední okruh problémů souvisí se statutem radaru u nás. Způsob, jakým byly informace o ruských protiradarových aktivitách u nás zveřejněny, jakoby nepřímo naznačoval, že agitace proti radaru není v pořádku. Jakoby radar byl oficiálně českou bezpečnostní prioritou, jejíž oponenti se téměř dopouštějí protistátního jednání.

Jenže radar je zatím pouze vládním projektem. Projektem oficiálně českým se stane, až jej schválí parlament. Do té doby, ale vlastně i potom (pokud žijeme v demokracii) může proti němu vystupovat, kdo chce, jak chce.

Jelikož se radar dotýká zájmů USA, Ruska i dalších zemí, je dost pravděpodobné, že zástupci všech těchto zemí lobují za radar nebo proti radaru, často i na našem území. Je také

možné, že někteří jsou členy zpravodajských služeb, ačkoliv čára mezi například některými diplomaty a členy zpravodajských služeb může být docela nezřetelná.

Pokud je taková činnost cizích států, včetně přesvědčovacích aktivit a finanční pomoci ze strany jejich zpravodajských služeb, trestná, měla by nám to vláda sdělit. Pak by také ale měla vysvětlit, zda se to týká všech států, nebo jen států, které naše vláda momentálně nepovažuje za spojenece. Zatím nám totiž nebylo nikým sděleno, že je Rusko oficiálně českým nepřítelem.

Je-li činnost tajných služeb států, které vláda nepovažuje za přátelské, na našem území méně vhodná, než je činnost tajných služeb spřátelených států, bylo by dobré, kdyby vláda vydala nějaký oficiální seznam nepřátelských států. Anebo kdyby naopak jasně řekla, že uvědomělý občan má jít udat agenty kterékoliv země, pokud na ně narazí — tedy třeba i agenty USA lobujících za radar.

Pokud vláda a tajné služby nejsou schopny jasná kritéria nabídnout, měly by využít svého práva mlčet. Vypustit totiž informaci o tom, že právě jen ruské tajné služby se u nás snaží aktivně ovlivnit mínění v neprospěch radaru, a tudíž implicitně schvalovat působení jiných služeb ve prospěch radaru, zavání zastrasováním občanů.

Jak už bylo řečeno výše, autor tohoto textu, i navzdory amatérskému počínání vlády a obcházení spojenců v NATO i EU při vyjednávání o radaru, by byl rád, kdyby parlament umístění radaru nakonec schválil — zejména pokud se ukáže, že projekt podporuje příští americká (tedy ne-bushovská) administrativa. Pokud by ale mělo být schválení radaru dosaženo zastrasováním či dalším nakupováním přeběhlíků, bylo by pro naši demokracii lepší, kdyby radar nebyl.

Doslovně převzato z blogu autora:
<http://blog.aktualne.cz/blogy/jiri-pehe.php>

Pánové a sluha

James George Jatras

Autor právník, ředitel společnosti Squire Sanders Public Advocacy ve Washingtonu a vedoucí Americké Rady pro Kosovo. Než nastoupil do soukromého sektoru byl dlouhá léta hlavní zahraničně-politický poradce vedení Republikánské strany v americkém Senátu a ještě předtím úředník v diplomatických službách Spojených států.

Česká republika by udělala světu laskavost, kdyby jednala nezávisle. Česká republika (téměř dvacet let mimo sovětskou dominanci) nejedná vždy jako suverénní a nezávislý stát – aspoň pokud jde o její vztah k mé zemi, Velkému Bratru za Atlantikem. Ve skutečnosti se občas zdá, že Češi jen vyměnili jedny dohlážitelé za jiné. Příklad za všechny: prohlášení premiéra Mirka Topolánka z 30. března, že „Pokud bychom nemuseli uznat Kosovo, nikdo bych to neudělal.“ O několik týdnů později, ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg oznámil, že Praha Kosovo uznala a povýšila úřad České republiky v Prištině na ambasádu. Opakujíc slova Topolánka, Schwarzenberg poznamenal, že „Naše vláda neměla jinou volbu.“

Jak před uznáním Kosova, tak po něm bylo málo pochyb o tom, kde stojí v kosovské otázce české veřejné mínění a mnozí z českého politického establishmentu. Prezident Václav Klaus řekl odcházejícímu srbskému velvyslanci, že se stydí za to, co bylo uděláno. Asi nejupřímnější byl bývalý ministr zahraničních věcí a zvláštní zpravodaj OSN pro lidská práva Jiří Dientsbier, jenž poukázal na hořkou ironii vládního kabinetu hlasujícího o Kosovu v Teplicích, na území postoupeném Německu podle Mnichovské dohody v roce 1938. „Většina zemí světa odmítla uznat nelegální nárok Kosova na nezávislost kvůli svým vlastním nepoddajným menšinám nebo proto, že měly pocit studu (ale také smysl pro spravedlnost). Nátlak vyvíjený na ty neposlušné je obrovský, jak ze strany USA tak i elitních členů EU. Je těžké říci, kolik jich podlehne to-

muto tlaku“, řekl Dientsbier. Přeloženo: Praha dostala nařízení shora, a tím to je. Tak zbabělá kapitulace před Spojenými státy, a před největšími patolízaly (sic!) mezi našimi evropskými satelity (sic!) by byla dost znepekující, i kdyby byla omezena jen na Kosovo. Ale ona není. Kolik Čechů podporuje rozmístění radarové základny ve své zemi, o které Washington tvrdí, že bude bránit Evropu před iránskými raketami? Kolik jich podporuje to, aby čeští vojáci sloužili v Afghánistánu a Iráku? Avšak, jako v případě Kosova, co si myslí český národ, není důležité.

U téměř každé otázky národního významu, názory mnohých českých politiků se ostře rozcházejí s tím, co chtějí lidé. Je to možné, že po desetiletích sovětské a předtím německé nadvlády se Češi tak poddajně vzdali své suverenity ve prospěch nového pána? Jak vysvětlit pohled na české představitele, kteří se mohou přetrhnout ve svém spěchu uposlechnout příkazy z Washingtonu dokonce ještě zavremnější než jejich předchůdci dbali těch z Moskvy?

Jako Američan, nemohu si pomoci, ale divím se, jak to funguje. Poté co parlament a národ vyjádřily svůj názor, někdo v české vládě prostě vytočí americké velvyslanectví v Praze pro instrukce? Nebo volají přímo do Washingtonu? Zahrnuje to hrozby, nebo máme své evropské spojence tak dobře vycvičené, že hrozby nejsou potřeba?

Možná si čeští politici vytvořili tak důvěrná osobní pouta se svými přáteli ve Washingtonu, že se s nimi ztotožňují více než se svými vlastními spoluobčany. Jak Klaus tak Topolánek byli počátkem tohoto roku ve Washingtonu na fotografování v Ovalné pracovně s prezidentem Georgem W. Bushem a poté měli soukromý rozhovor s viceprezidentem Dickem Cheneyem. Obvyklé vysvětlení tohoto chování je, že Česká republika je malá země, která si nemůže dovolit odpovídat svým „partnerům“ v NATO a v Evropské unii. Ale EU nemá jednotné stanovisko ke Kosovu. Slovensko mělo odvahu odmítnout. Dokonce nepatrný Kypr dokázal říci ne. A nic v Severoatlantické smlouvě nemůže donutit žádnou zemi přijmout části raketového systému. Vypadá to ale, že česká

vláda radši umístí své vlastní lidi pod znovu-zaměřené ruské jaderné zbraně, než aby nechala občany rozhodnout otázku radaru v referendu.

Současná podlézavost (ale také „služebnost“) Prahy je pro mě stejně nepochopitelná jako znepekující. Sloužil jsem většinu svého profesního života v aparátu americké vlády, jak na ministerstvu zahraničí, tak v Kongresu. Mé počáteční povolání bylo věnováno obnovení svobody a nezávislosti zemí střední a východní Evropy. Později jsem pracoval na rozšíření dosahu Rádía Svobodná Evropa/Rádío Svoboda a Hlasu Ameriky. Snad to byl nemístný idealismus, ale nikdy mě v té době nenapadlo, že hlavním výsledkem – a možná zamýšleným – těchto snah není svoboda v běžném významu toho slova, ale vytvoření unipolárního světového řádu.

Evropští a další spojenci (nám) umožňují po skončení studené války náš hegemonistický flám. Když někdo příliš pil, skuteční přátelé mu odeberou klíčky od auta, nenabízejí, že se k němu přidají na veselou projížďku. Kdyby moje země měla přátele, kteří by se nám postavili a prostě řekli ne, když úzká klika ve Washingtonu osnuje plány na zhoubné eskapády (nerozvážené činy), náš globální avanturismus by byl umírněn. Měli bychom méně příležitostí držet se nekonečných a nákladných závazků v odlehlých částech světa, které nás nezajímají, zapletení do sporů jiných národů, ve kterých nemáme co dělat. My Američané bychom z toho nejvíce těžili. Česká republika, která by znovuobjevila svou důstojnost, nezávislost a soudržnost mezi lidem a vládou by byla skutečným přítelem Ameriky. Nechť čeští občané hlasují o radaru – a, za čímž stojí můj názor, odmítnou jej. Stáhněte vaše vojáky z Mezopotámie a Hindúkuše (dnešní Irák Afghánistán – pozn. redakce). Zrušte vaše uznání Kosova prostřednictvím demokratického hlasování v parlamentu.

Češi, spojte se! Můžete ztratit jen své okovy! A když tak učiníte, uděláte také velkou službu mé zemi.

Zkráceno, zdroj: J. J. George, Masters and servant; The Prague Post, 25. 7. 2008

Povídka

Jak jsem potkal radar

„Rus se neptá. Přihrne se a kam jednou vkročí, odtamtud se nehne. Jenom síla ho zastaví. Jakmile uvidí, že za náma žádná nestojí, máme ho tu znova a s ním bolševismus.“ Dědovi vzali komunisti nějaký statky. Jeho logika je jasná – co přichází z východu, znamená pohromu, ze západu naopak chodí spása.

Se školním výletem do Prahy málem odzvoni- lo jedny epoše mého života. Když to vezmu popořadě – úplně na začátku musely být barevný šmouhy, ale to už si nepamatuju. Vzpomínám si teprve na obrázky, který se z nich začaly vylupovat. Pískoviště vzadu na zahradě, plastikovej bazének, Bobík, naše auto a jiný auta.. Žil jsem mezi nima jako mezi rozházenýma kartičkama pexesa. Časem jsem usoudil, že je třeba je seřadit a pojmenovat. Od té doby jsem měl jasno. Ne, že bych se neptal na novy věci, ale odpovědi mi nijak nenabourávaly stávající pořádek. Byl jsem šťastnej, jak děcka bejvají, než mi začalo připadat, že ty kresbičky jsou nějaký divný. Jako když starýmu námořníkovi naroste pupek a mořská pana se rozblajzne do ošklivý asymetrie. Řek jsem si – nic s tím panoptikem okolo sebe neuděláš, ale můžeš se ho zřít. Nestojím o blbý kecy – pustím si do sluchátek Ramsteiny. Nechce se mi čučet na stejnej stůl, na ty samý ploty a ksichty – nasadím si kapucu hluboko do očí. A klidně zajdu ještě dál! Nebojím se. Skočím přímo po hlavě do obřího megakaleidoskopu, ve kterým se přealují sem a tam celý vesmíry. Vám se zdá že sedíte na místě nebo jdete rovně po svý pěšince. Ale všechny teplý místečka a vymetený pěšinky víří v tom megaskopu i s váma. Někdo se do něho kouká a všechny nás pozoruje. Moc nečum, i ty se točíš v něčím megaskopu. Nasadil jsem ti brouka do hlavy? O to mi právě šlo!

Praha je taky takovej megaskop. Rozhodně se tam aspoň něco děje. Na ulicích se to hemží, ale s tím nemám problém, i když jsem z malý díry. Učitelka nám vykládala, kde vidíme jakou památku, ale já se radší rozhlížel po lidech a po plakátech, jestli se nechystá nějaký zajímavej koncert. A najednou zahlídnou shluk lidí, tak se jdu podívat, jestli se tam nedává něco zadarmo. Taký že jo – pěkný samolepky a různý letáčky. Tady můžete podepsat petici proti radaru. Něco podobnýho se vám u nás na návsi nestane! Chvilí poslouchám, abych měl doma co vykládat. Radar je k ničemu, to je pravda. Na druhou stranu, podobnejch blbostí je všude tolik, že jeden radar se jeví jako kapka v moři. Buď změnit zgruntu všechno anebo se na všechno vykašlat. Vzpomněl jsem si na naší starou poštu. Taky tenkrát koloval něja-

kej papír, aby ji nerušili a dneska na jejím místě prodává Číňan. Mně je to srdečně jedno – pošta nebo Číňan, ale ta zkušenost mi dobře posloužila. Sdělil jsem těm lidem, co si myslím o peticích a odporoučel se.

Pak jsme viděli orloj, dali si zmrzku a hamburgera a jeli vlakem domů. Ten radar se mi ale nějak usadil v hlavě a tak jsem začal sondovat. Ukázalo se, že většina lidí má ve věci jasno. Dědeček od rybníka soudí, že ho rozhodně potřebujeme a to proti Rusům a komunistům.

„Rus se neptá. Přihrne se, a kam jednou vkročí odtamtud se nehne. Jenom síla ho zastaví. Jakmile uvidí, že za náma žádná nestojí, máme ho tu znova a s ním bolševismus.“

Dědovi vzali komunisti nějaký statky. Jeho logika je jasná – co přichází z východu, znamená pohromu, ze západu naopak chodí spása.

Druhej děda zase tvrdí, že největší neřádi jsou Američani.

„Značkujou si svět jako pes. Tady jsem se vymočil, to je moje území. Mají zálsuk na ropu a chtějí dát najevo Rusku, kdo je tady pánem. A naše vláda jim jde v těch lumpárnách na ruku.“

Oba dva dědové se shodnou aspoň v tom, že taková vláda zasluhuje nakopat do zadku. Celej život dřeli jak koně a teď aby platili za doktora!

Babička se pro změnu bojí muslimů. „Kdo nás před nima ochrání?“ Možná moc četla pohádky tisíce a jedny noci nebo jí něco nasadil do hlavy strejček. Civilizace podle něho musí bránit svoje vymoženosti. „Lidi si odjakživa střežili svý výdobytky proti jinejm lidem. Nemůžu za to, že ostatní nedokázali tolik co já a byl bych blázen, kdybych čekal až mi to seberou.“ Říká se, že si po revoluci nahrabal, ale možná nemyslí jen svou firmu a svůj bazén..

Naši si ve věci radaru vážně notujou. Ani jeden z nich tady nechce další cizí vojáky.

„Copak toho už nebylo dost?“

Naše prfává víska mi v první chvíli přišla jako rozbuška. Marně byste ale čekali na výbuch, který obrátí svět. Nanejvýš tu a tam štěkne traskavá kulička a zase je ticho.

„Nazdar, dlouho jsem tě neviděl. Ty seš vážně pro ten zatracenej radar?! Víš co, proberem to jinde. Pojď na jedno..“

Kdyby jim chtěl někdo nainstalovat do bytu dalekohled, aby mohl pozorovat souseda, hnali by ho. Co je ale za mým plotem, se mě netýká. A přitom v tý bílý kouli, kterou nám sem chtějí posadit, může bejt cokoliv... Třeba laboratoř na biologický zbraně. Přece si ji nezaříděj na vlastním území, aby riskovali nákazu. Nebo by tam mohli namontovat zařízení na odposlech mobilů, aby si zmapovali lidský zájmy, názory, nálady a vášně. Taková mapa se hodí, pokud máte ambice ovládnout svět. A co takhle zařízení na odečítání myšlenek? Spíš tým vycvičených senzibilů... Možná už někde pracujou. Co když zachytili moje nápady a jsou mi na stopě? Třeba támhleto auto... Zdá se, že má nějak naspěch. Jen tak náhodou mě srazí nebo odveze do laboratoře, kde mi nabídnou spolupráci. To by nebylo špatný, vždycky jsem po něčem podobným toužil. Ba ne, za volantem sedí prodavačka od nás z drogerie a vzadu její děcka. Mohlo mě napadnout, že americký agenti by měli lepší káru.

Za rybníkem šelestí osiky. Krásně se ve větru přealují přesně jako v mojí nový počítačový hře. Všechno je tam ještě skutečnější než ve skutečnosti, náhodně letící pták nebo vlnky na potoce... I tady je celkem pěkně, ale kromě jara, léta, podzimu a zimy se tu nic neděje. Dřív mi to stačilo, teď mě víc baví počítač. V Praze mají aspoň ty stánky s peticema. Pojedu tam a řeknu jim, nač jsem přišel. Jenom musím počkat až se mi myšlenky zastaví a trochu sjednotí. Jedna vyvrací druhou, s takovým týmem je těžký něco pořídít. Ne, raději nikam nepojedu, ještě by se mi vysmáli. Ostatní lidi vidí věci jasně, zatímco já je mám rozmazaný a pořád se mi proměňujou.

„Zas už sedíš u toho počítače?“ Jo, sedím. Tahle hra má logiku a řád a o něco v ní jde. O co jde okolo mě? A nikdo se v ní nehádá o prkotiny. Zabývá se tu kvůli drahocenným pokladům nebo celým městům. Už mě neotravujte. Patnáct mi bude až za tři dny, ještě mám právo si hrát.

Eliška Koppová

Boj proti radaru bude pokračovat

Paradoxně slovní střety s hulváty fungují jako spouštěcí mechanismus pro mnohé nerozhodnuté a na podpis pod petici v těch chvílích stojí i fronta zájemců.

Česká republika dojednala s USA smlouvu SOFA o pobytu amerických vojsk na našem území. Oznámili nám to jako hotovou věc. Ale čím jménem to s Američany podepsali, to už neuvádějí. Naším jménem to tedy rozhodně nebylo. Stále více jak dvě třetiny občanů ČR jsou proti základně a zároveň pro konání referenda. Současný český establishment tak jen pokračuje v krocích, aby splnil zadání, které dostal, tedy zřízení americké základny NMD (Národní protiraketové obrany USA) u nás. Přes protesty a proti vůli většiny občanů.

Ve volbách k tomu žádná politická strana nedostala od svých voličů mandát, nemluvě o tom, že by to jediná z nich měla ve svém volebním programu. A jak už se stává v Česku zvykem, chtějí rozhodnout o nás bez nás. Doufají, že samotné podpisy smlouvy o umístění radarové základny a následující podpis smlouvy SOFA o pobytu amerických vojsk na našem území oslabí sílu protestů a masivnost nesouhlasu, že lidé nakonec rezignují..

Je pravdou, že když lidé podepisují petici za referendum k americkému radaru, část se jich ptá, jestli to stále má cenu, když už je smlouva o radaru od července podepsaná. Odpovídáme, že podpisem smluv tento boj zdaleka nekončí. Vládnoucí koalice nemá zdaleka ještě nic jisté a odsouhlasení smluv Poslaneckou sněmovnou zatím není na pořadu dne. Smlouvy by totiž měly být podle našeho právního rozboru schválené tzv. kvalifikovanou - třípětinovou většinou všech poslanců a taktéž třípětinovou většinou senátorů. Koalice se při hlasování spoléhá na přeběhlíky a zrádce z ČSSD, ale ta se ještě někdy radí s jistým důchodcem na Vysocině, o kterém je známo, že je proti radaru. Také dvě poslankyně ze Strany zelených jasně nesouhlas s radarem deklarovaly. Staronový předseda strany to snad již nezmění. Podivně rozehraná diskreditační kampaň proti jedné z nich se našťástí minula účinkem. Charakterní člověk se nemění pod tlakem cílené provokace. A občanská iniciativa Ne základnám bude dál pokračovat ve svých aktivitách..

Budeme stále poslancům připomínat jejich odpovědnost za směřování a osud naší vlasti, jako posledně lidským řetězem z Palachova náměstí k Poslanecké sněmovně. Nemohli přeslechnout naše skandované poselství, aby nehlasovali pro US radarovou základnu v České republice. Aby respektovali vůli 70 % ob-

Nonstop petiční stan na Václavském náměstí – sesbíráno 30 000 podpisů

čanů této země. Reakce mainstreamových médií byla příznačná, třeba ty největší televize včetně té takzvané veřejnoprávní se o lidském řetězu ani slovem nezmínily. Marně jsem čekal byť jen sebemenší zmínku. Zdá se, že v budoucnu se budeme střetávat nejen s pomlouvačnými útoky médií typu „Kdo vás platí? Rusáci, co?“, ale stále více i s taktikou úplného mlčení o akcích OI Ne základnám. A to nemluví o vyřvávání různých hulvátů a primitivů na aktivisty iniciativy u petičního stanu Ne základnám na Václavském náměstí v Praze či Brně, Ostrově.. Jakoby agresivita příznivců radaru narůstala. Nejsou řídké pokusy našich odpůrců podepsané petiční archy nám sebrat a roztrhat je, přitom povalit stolek a rozházet po zemi i naše samolepky a letáky. Vše samozřejmě za neustálého řvaní nejhorších sprostot a urážek. Zatím se to většinou podařilo zvládnout, třeba i s pomocí neznámých lidí, kteří šli náhodou kolem a sympatizovali s námi. Těm všem patří poděkování i za slova podpory, která se nám dostávají. Obzvláště po výměnách názorů s agresivnějšími příznivci radaru je to úplný balzám na duši. Paradoxně tyto slovní střety s hulváty fungují jako spouštěcí mechanismus pro mnohé nerozhodnuté a na podpis pod petici v těch chvílích někdy stojí i fronta zájemců.

Pravda, že bezpečněji u nás bude bez radaru, je na naší straně. Víme to my, vědí to i mnozí „tí druzí.“ Proto sahají také k polopravdám, pomlouvám i lžím. Veřejnoprávní televize ve svém zpravodajství třeba systematicky snižuje účast na protiradarových demonstracích. O jiných akcích většinou neinformuje vůbec. Ovlivňuje tím povědomí veřejnosti o protiradarových akcích a cíleně podkopává naději mnohých, že odpor má smysl. Mainstreamovým médiím se v současnosti ani bombastickou, přesto prázdnou a falešnou kampaní k výročí 21. srpna 1968, či mediální antikampaní na Rusko v konfliktu s Gruzii v Jižní Osetii a v Abcházii, nepodařilo změnit fakt, že více jak dvě třetiny občanů České republiky jsou stále proti USA radarové základně. A to nás nepřestávají masírovat Íránem a hrozbou jeho balistických raket.

Jakže to bylo v té pohádce? „Smolíčku, pacholíčku, otevři nám svou světničku, jen dva prstíčky tam strčíme a jen co se ohřejeme, hned zase půjdeme“, tak vábili Smolíčka jezinky. Jak to pokračovalo..? Protože šlo o pohádku, vše nakonec dopadlo dobře.., jenže my nemáme jelena se zlatými parohy.

Jak to může dopadnout, když si v naší České republice vojenskou základnu USA postaví necháme, dobře tušíme.

Jan Poláček

Rozhovor

Ptali jsme se Zdeňka Trošky

Připravili jsme rozhovor s režisérem kultovních pohádek a komedií, o jehož osobnosti vypovídá na padesátku děl pro českého filmového diváka, panem Zdeňkem Troškou. Jeho nejnovější projekt je zatím nedokončená pohádka Čertova nevěsta.

Četl jsem, že jste jako gymnazista žil ve Francii. Myslíte, že ta zkušenost ovlivnila nebo změnila Váš náhled na české realie?

Jistě, doba dospívání silně nasává všechny podněty z okolí a vlastně dodnes je stále v sobě třídím. Samozřejmě, s věkem se mění jako všechno, přehodnocují se a získávají nové rozměry. Člověk si uvědomí mnoho věcí, které mu doma připadaly samozřejmé. Porovnáním dvou úrovní života všechno dostává jiný rozměr. Naučil jsem se vážit si domova, být hrdý na to, že jsem Čech, že jsem se narodil v zemi s bohatou historií a šikovnými lidmi, že se nemusíme před světem za nic stydět a směle se jim postavit na všech úrovních života. Jen mě mrzí, že nám stále schází ona národní hrdost, jakou vídáme u Francouzů, Angličanů i Američanů. To naše malé čecháčkovství, onen servilní předklon a rektální alpinismus, schopnost za dolar či euro prodat svědomí, přesvědčení, i babičku mě trápí dodnes.

Když sbíráme v ulici podpisy na petici pro referendum, kolemjdoucí nám někdy říkají nejen, že jsme bolševici, ale také, že jsme zrádci vlastní země a zbabělci. Jsme prý zrádci, protože svým – údajným – pacifismem pomáháme nepříteli, a jsme zbabělci, protože když tady byli Rusové, nikdo, tj. nikdo od nás, neprotestoval proti jejich základnám.

A jak protestovali? A jejich rodiče a prarodiče? Takové názory mají většinou ti, kdo se narodili až po, tedy po revoluci. Hodně toho vyčetli a jen vyšli ze školy, věděli všechno nejlíp. Horké hlavy. Nebo ti, co zdrhli – žili si pěkně v závětří a jen starý režim padl, už byli zpátky a radili a věděli taky všechno nejlíp. Inu, po bitvě každý generál.

Jako režisér líčíte své postavy, abychom my publikum snadno a rychle poznali jejich nejvládnější rysy. Jak se podle vás poznají ve skutečnosti zrádci a zbabělci, když jde o neporušitelnost bezpečnosti národa a této země?

Podle mě jsou to ti, kdo nechtějí či neumějí naslouchat většině, národu, kdo se bojí vést otevřený dialog, přiznat své pochybnosti, umět se omluvit za omyly, vysvětlit, proč se tak liší předvolební sliby od skutečnosti. Mám pocit, že obyčejný člověk má cenu jen

při volbách, pak drž hubu a plať daně. Oponení mocí je věčné. A věčně nebezpečné. Rychle se zapomíná na to, odkud kdo vzešel. Pevnost charakteru, profesionalita v oboru a odpovědnost za své činy by měly být na prvním místě. Jenže ty se jmenováním do funkcí nezískají.

Angažujete se nyní s radarem v politické otázce, možná nejcitlivější záležitosti od revoluce. Hraje politika roli ve vašich filmech? Narážíte v nich na aktuální společenské problémy nebo kontroverze?

Politikou se zabývám jako každý jiný Čech. Souhlasím, nesouhlasím. V naší demokratické společnosti mám právo říct svůj názor, právo na diskuzi. Právo žádat vysvětlení. Ve svých filmech se ale politikou jako takovou nezabývám, dávám přednost hlasu lidu. Postavy příběhu tlumočí názor okolí, většiny. A v humorné nadsázce, ta tolik nebolí.

Myslíte, že budete jednou v budoucnu točit nějaký opravdu politický film?

Ne, chraň Bůh!

Dovolte, abych řekl, že mezi Vámi a Ne základnám existuje nápadná podobnost; vy i my jsme úspěšní – vaše filmy jsou hity a my jsme podle časopisu Reflex nejú-

spěšnější občanské hnutí po roce 1989. Média nás však ignorují a dokonce námi většinou pohrdají. Vy dosahujete úspěchu u vašeho publika i bez zájmu médií. Jak bychom mohli, podle Vás, dosahovat ještě odezvy u naší cílové skupiny, tj. českých občanů, bez pomoci médií? Máte pro nás nějaké tipy?

Jak jsem už řekl: brát občana – stejně jako diváka – jako rovnocenného partnera, mluvit jeho řečí a jasně a přehledně ho seznámit s problémem. Nezamlčovat, nemlžit, protože všechna nedorozumění a konflikty vznikají jen z toho, že nepojmenujeme věci pravými jmény. Ať už v soukromém životě nebo v profesi – umět hrát fair play je výsada králů a jediná správná cesta k úspěchu.

Proč jste proti umístění amerického radaru v ČR?

Jsem proti všem základnám a radarům, jedno jestli americkým, ruským či vatikánským. Vadí mně nechota dialogu vyšších míst, úhybnost, mlžení a podávání kusých a nepravdivých informací, tedy oblbování lidí, chcete-li. Ptal jsem se, jestli podobné zařízení také stojí 55 km od Washingtonu, Montréálu, Londýna, Bruselu. A proč ne,

když je přeci tak bezpečné? A že se o tento americký dárek neperou ostatní státy v našem sousedství? Vadí mi, že má být umístěn v lidnaté části republiky mezi Plzní a Prahou, když pokud vím podobné radary se nacházejí na značně odlehlých místech. Proč nám američtí vědci a experti posílají svá stanoviska, ve kterých přiznávají a potvrzují, že sami zdaleka neznají všechny projevy a vliv tohoto zařízení na život vůbec? Proč tak bohorovně přehlídíme protestní hlasy z Ruska? Proč provokujeme? Není to opět to známé české zalíbit se mocným světa? Máme přece bohaté zkušenosti – nejdřív klanění se Moskvě, teď všemu americkému? A pak je

tu ještě jedna zkušenost, o které se moc nemluví – Mnichov 1938, kdy nás přátelé ze Západu bez mrknutí oka hodili přes palubu. Na to všechno by se mělo myslet dřív, než bude pozdě. Protože pak tady vojska jiného státu zůstanou opravdu na věčné časy.

Slyšela jsem, že poté, co jste vystoupil na demonstraci OI Ne Základnám a otevřeně vyjádřil svůj nesouhlas s „radarem“, společnost, která měla sponzorovat váš nový film, náhle odstoupila od tohoto kontraktu. Můžete mi o tom říci něco bližšího?

Ano, loni odstoupili z financování pohádky Nejkrásnější hádanka ti, kterým se nelíbilo,

že jsem se nechal oslovit ke kandidatuře do senátu. Vlastně, že mě oslovil pan Slávek Jandák. Teprve když jsem prohlásil, že do politiky nepůjdu, vrátili se zpět. Letos těsně před zahájením příprav natáčení pohádky Čertova nevěsta mi bylo oznámeno, že se nepodařilo sehnat patřičné finance. Vzápětí jsem se dověděl, že jako konfliktní režisér, který veřejně vystoupil proti radaru. Takže vše jasné? Ale protože jsem optimista, věřím, že tu pohádku příští rok natočím.

Ptali se Herbert van Lynden a Martina Langerdott 26. 9. 2008

Kontaktní osoby, spojení, místa kde podepsat petici

Brdy	Michal Uhrin 777 552 177 brdy@nezakladnam.cz; I. P. Pavlova Po–Čt 14–20, Úterý Anděl 16–18, Středa Národní třída 16–18 hodin
Brno	Milan Papcun 776 045 642 milan.papcun@seznam.cz info@nezakladnam-brno.org www.nezakladnam-brno.org; třída Kpt. Jaroše 31 Po, St 16–18, Panská 9 školní rok Po–Pá 9–17 Lidická 9 (Restaurace)
Český Krumlov	Jana Pešková 728 214 227 peskova.jana.ck@seznam.cz; (Ateliér) Latrán 42, Byt Peškových Horská 72
Hodonín a Břeclav	Petr Černý 721 228 886 cerny@nezakladnam-brno.org; Hodonín: Železniční polikl. Nádražní řádek 26 Po–Pá 7–12 a Po, St 14–15:30; Břeclav: Fintajslova 5 Po–Pá 8–17:30, So 8–12
Jihlava	Petr Nováček 608 213 540 petr.quasar@seznam.cz, Božena Kremláčková 724 225 133 b.kremlackova@seznam.cz
Kolín	Stanislav Vaculík 732 980 071 vacstan@seznam.cz, Daniel Mach 724 591 333 mach.daniel@email.cz; Fara ČČSH Husovo náměstí 273, (Čajovna Setkávání) ulice Na hradbách
Louny	Pavel Herrmann 724 995 828 anthrex@centrum.cz, Lukáš Plocek 720 237 463 propunk@seznam.cz
Most	Petr Glivický 723 838 220 glivik@seznam.cz, Jana Glivická 721 829 641 glivicka@seznam.cz
Olomouc	Blanka Schilke Nováková 724 188 554 neradaru@centrum.cz; Edelmanův palác 1. patro Po od 18:00, Palackého 7 Po–Pá 9–18, Hnutí Duha Dolní náměstí 38 1. patro Po–Pá 8–17, P-centrum Lafayetteova 9 Po–Pá 8–19:00
Ostrava	Vítězslav Olejak 608 811 669 emoce@zulu.cz, Petr Rohel 737 028 839 P.Rohel@seznam.cz; (Rest. SLUNEČNICE) Chelčického 5, Moravská Ostrava Po–Pá 10–16 k dispozici rovněž informační materiály
Pardubice	Jana Valenová 728 818 922 Jana.Valenova@seznam.cz; Dobrá čajovna Pernštýnská 16, Pardubice 1, Vegetariánská restaurace Špalda Třída Míru 64, Pardubice 1
Praha	Jan Májíček 604 357 215 jan.majicek@gmail.com, Jana Glivická 721 829 641 glivicka@seznam.cz; I. P. Pavlova Po–Čt 14–20, Út Anděl 16–18, St Národní třída (Tesco) 16–18, (Čajovna) Týnská 9, Praha 1
Plzeň	Ivan Demkovič 723 182 488 demkovic@volny.cz; Klatovská ul. 115, Plzeň–Bory Po, St, Pá 9–13 a 14–17, Út, Čt 9–13 a 14–16, (KK Jablůň) Krátká 2, Plzeň Po–Pá 14–22, So–Ne 17–22
Přerovsko	Pavel Šoltys (Lipník nad Bečvou) pavel.soltys@atlas.cz
Strakonice	Honza Juráš Rubash@seznam.cz, Lukáš Urbánek nezakladnam-st@seznam.cz; Informační centrum (vedle Městského úřadu) Velké náměstí 2, Po–Pá 8–18, So 9–15
Ústí nad Labem	Jiřina Miňovská; Londýnská 10, Ústí nad Labem

První dotisk: 31. října v počtu 500 kusů. Vydává Iniciativa Ne základnám, pište nám a objednávejte na: Hertzova 20, Praha 10 Petrovice, 109 00 nebo na info@nezakladnam.cz.

šéfredaktor: Daniel Mach, grafika: Jakub Mlnářik, na čísle spolupracovali: Petr Glivický, Nikola Karafiát, Eliška Koppová, Martina Langerdott, Herbert van Lynden, Jan Májíček, Jan Poláček, Rudolf Převrátíl, Jindřich Štoček.